

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ

Пасько Дарина Володимирівна

УДК 336

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА
ШЛЯХИ ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Автореферат
дипломної роботи на здобуття
кваліфікації магістра фінансів, банківської справи та страхування

Полтава 2019

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту факультету обліку та фінансів Полтавської державної аграрної академії

Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент
Бражник Людмила Василівна,
Полтавська державна аграрна академія,
доцент кафедри фінансів і кредиту

Рецензент кандидат економічних наук, доцент
Песцова-Світалка Оксана Станіславівна
Полтавська державна аграрна академія,
доцент кафедри економічної теорії та економічних
досліджень

Захист відбудеться 23 грудня 2019 р. о 9 годині на засіданні Екзаменаційної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3, навчальний корпус 4, аудиторія № 426.

*Відповідальний за
нормо-контроль*

О.В. Безкровний

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах ринку результативна діяльність підприємства здебільшого залежить від фінансового стану, а саме рівня його стійкості. Якщо підприємство являється фінансово стійким, то воно має безліч переваг та перспектив перед іншими підприємствами-конкурентами, зокрема під час отримання кредитів, залучення інвестицій, у виборі партнерів, агентів і в підборі персоналу. Так, щоб підприємство було менше вразливим до змін в ринковому середовищі України та загрози банкрутства, його стійкість повинна бути на високому рівні. З цього випливає, що для підприємства саме фінансова стійкість повинна визначатись за стратегічну мету.

На теперішній час дослідження різних аспектів фінансової стійкості підприємства здебільшого здійснюється західними вченими-економістами. Однак, попри велику кількість досліджень даної проблеми та публікацій у різних виданнях, залишається досить вагомим питання про суть фінансового стану підприємства за умов явищ кризового характеру в економіці.

Вивченням актуальних проблем фінансового стану підприємства та його оцінки займалися чимало вітчизняних та зарубіжних науковців. Основні аспекти цих проблем відображено в наукових роботах М. Д. Білик, Н. А. Волкової, Д. М. Городинської, І. В. Данильчук, О. М. Козлянченко, Р. В. Рудої, О. М. Рудницької, Р. М. Сиротяк, Н. М. Тюріної, Н. Г. Шпановської та інших. Аналіз економічної літератури даних авторів свідчить про наявність різноманітних тлумачень сутності фінансового стану та визначень фінансової стійкості підприємства, а також про відсутність єдиної точки зору щодо інформаційної бази, методології та способу обчислення показників оцінки фінансового стану підприємства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана в межах програми науково-дослідницьких робіт кафедри фінансів та кредиту за темою: «Удосконалення механізму фінансової діяльності підприємств, організацій і установ».

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є вивчення та аналіз теоретичних та практичних підходів фінансової стійкості підприємства відповідно до нових умов соціально-економічного розвитку країни та світу, а також визначення концептуальних принципів управління капіталом підприємства та ефективність його структури.

Виходячи з поставленої мети при написанні дипломної роботи вирішувались такі завдання:

- дослідження теоретико-методичних аспектів фінансової стійкості підприємства;
- здійснення оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства;
- провести оцінку типу фінансової стійкості та аналіз її показників;
- проаналізувати основні фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства;

– дослідити напрями підвищення суми та питомої ваги власного капіталу підприємства;

– обґрунтувати способи оптимізації розміру позикового капіталу підприємства та шляхи підвищення його ефективності.

Структура дипломної роботи та її зміст, у визначеній послідовності, реалізують поставлену мету та завдання згідно з методологією.

Предмет і об’єкт дослідження. Об’єктом дослідження є процес оцінки фінансової підприємства за допомогою різних методів. Предметом дослідження є сукупність теоретичних прийомів та практичних особливостей забезпечення фінансової стійкості в умовах конкретного підприємства, яким є товариство з обмеженою відповідальністю «Хімхолодсервіс» місто Полтава.

Методи дослідження. У ході дослідження фінансової стійкості застосовувались методи специфічного аналізу та загальнонаукові: метод аналізу за допомогою абсолютних та відносних показників, економіко-статистичного, графічного методу вертикального та горизонтального аналізу. Застосована методологічна база дала змогу забезпечити достовірністю проведене дослідження.

Інформаційна база дослідження. Дипломна робота написана на базі наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, які проводили дослідження у сфері фінансовим управління підприємством, його фінансовою стійкістю та шляхами її покращення. Висновки та розрахунки проведені з використанням форм фінансової звітності, що була надана товариством з обмеженою відповідальністю «Хімхолодсервіс», статистичних даних державних установ, а також з врахуванням нормативно-правових актів.

Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

– узагальнено теоретичні основи щодо поняття фінансової стійкості суб’єкта господарювання, зокрема групованого вісім підходів поглядів науковців;

– розроблено оптимальну структуру капіталу для забезпечення фінансової стійкості товариством з обмеженою відповідальністю «Хімхолодсервіс».

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, виконані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися на конференції за результатами практики з фінансового менеджменту (м. Полтава, 2019)

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 3 наукові праці загальним обсягом 0,38 ум. др. арк.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 58 найменувань, містить 18 таблиць, 19 рисунків, 4 додатки.

Основний зміст дипломної роботи викладено на 84 сторінках друкованого тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, відображено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, наведено дані про апробацію одержаних результатів.

У першому розділі **«Теоретико-методичні аспекти фінансової стійкості суб'єкта господарювання»** - розкрито сутність поняття фінансової стійкості підприємства та методичні підходи до її визначення; зміст, функції та механізм управління фінансовою стійкістю.

Поняття фінансової стійкості підприємства можна трактувати у вузькому значенні, як характеристика фінансового стану підприємства, що відображає його ефективне функціонування, так і в широкому значенні, як здатність зберігати стійке співвідношення активів і пасивів шляхом створення ефективної структури капіталу, яка дозволяє фінансувати зобов'язання, здійснювати інвестиційні проекти в умовах дії різних факторів.

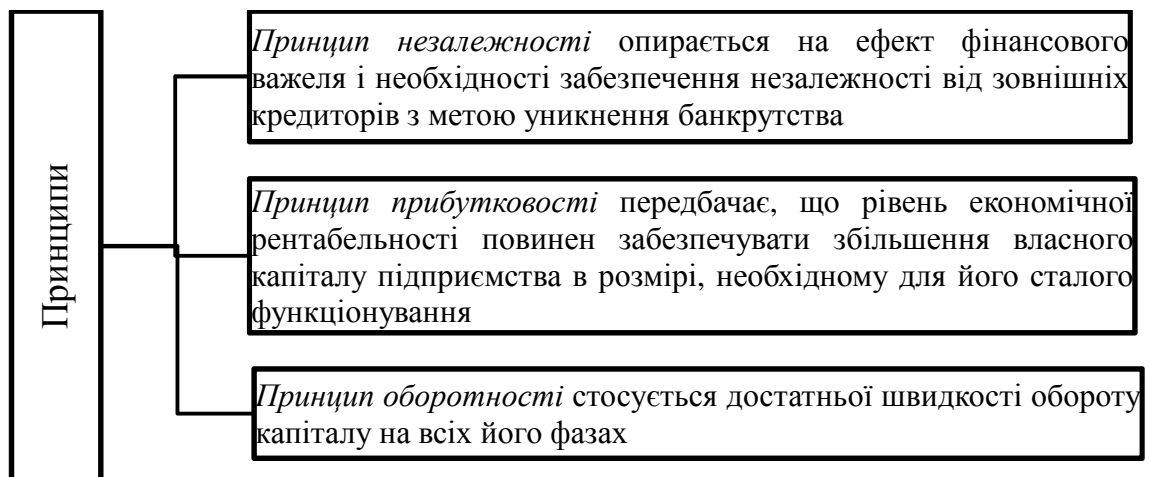

Рис. 1. Принципи фінансової стійкості кругообігу капіталу підприємства

Після сформування ефективного процесу управління підприємством власними можливостями, воно зможе уникати необґрунтованих витрат, а прогнозування виробництва буде більш ефективним.

Саме визначення здатності підприємства протистояти різним факторам зовнішнього та внутрішнього характеру, які впливають на фінансовий стан суб'єкта господарювання, становить головне завдання при аналізі фінансової стійкості.

Фінансову стійкість, як індикатор оцінки стану, при якій слід враховувати різні аспекти фінансово-господарської діяльності даного підприємства. За допомогою показників, які аналізують кількість наявних

ресурсів підприємства, їх використання та ефективність розміщення, визначають фінансову стійкість, а також реальні та потенційні можливості. Вона безпосередньо впливає на ефективність підприємницької діяльності господарюючого суб'єкта.

Методичні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства об'єднують у три групи:

1. В основі коефіцієнтного підходу лежить оцінка фінансової стійкості за допомогою певних коефіцієнтів.

Методичний підхід до визначення фінансової стійкості за допомогою фінансових коефіцієнтів є найбільш поширеним. Згідно цього підходу для оцінки фінансової стійкості на підприємстві здійснюють аналіз взаємозв'язків між активом і пасивом Балансу, розглядають напрями використання коштів.

2. Агрегатний підхід визначення фінансової стійкості складається на основі агрегатів.

Так, фінансова стійкість підприємства розраховується за даними Балансу про джерела фінансування, тобто капіталу. У цьому разі оцінка здійснюється на основі даних пасиву балансу.

3. Інтегральний підхід дає інтегровану оцінку ступеню фінансової стійкості. Його можна застосовувати в умовах кризового стану економічної системи, коли відбувається процес побудови підприємством нових зв'язків з партнерами, які є зацікавленими у фінансовій стійкості.

Показники даного підходу характеризують стан та структуру активів підприємства і наявність джерел покриття. Оригінальністю даного підходу є те, що кожен показник розглядається у взаємозв'язку з іншим показником. Даний показник дозволяє оцінити фінансову стійкість за допомогою інтегрованого показника і є основною перевагою цього підходу.

Часто використовуваними є підходи коефіцієнтний та агрегатний, але за для більшої достовірності та інформативнішої оцінки фінансової стійкості потрібно використовувати бальний та інтегральний підходи. Дані підходи взаємопов'язані, тому їх використовують одночасно. З цього випливає необхідність створення об'єданого, нового підходу, за допомогою якого який можливо підтримувати стійкий фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність, своєчасно виявляти слабкі місця та приймати рішення по забезпеченню фінансового розвитку підприємства.

Враховуючи умови інноваційної економіки, зміна механізму управління фінансовою стійкістю підприємства полягає в адаптації його до сучасних умов. Це можливо у разі зміни фінансових методів управління та каналів залучення фінансових активів, для забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів під час виробництва готового продукту, підвищення конкурентоспроможності на основі оцінки фінансової стійкості підприємства.

Через одночасне застосування орієнтованого та пріоритетного типу управління здійснюється управління фінансовою стійкістю на підприємстві.

З метою створення оптимальної структури та обсягу фінансових активів, розробляється механізм управління, що функціонує завдяки принципам, методам, фінансовим інструментам та правових нормам. Їх залучення в різних формах та джерел, дає можливість підвищити конкурентоспроможність та активність в сфері інновацій при дотриманні задовільного рівня фінансової стійкості. Крім того, механізм управління можна охарактеризувати як систему взаємовідносин суб'єктів управління фінансовою стійкістю підприємства.

Так, механізм управління фінансовою стійкістю підприємства можна охарактеризувати як сукупність взаємопов'язаних блоків, які охарактеризовано на рис. 2.

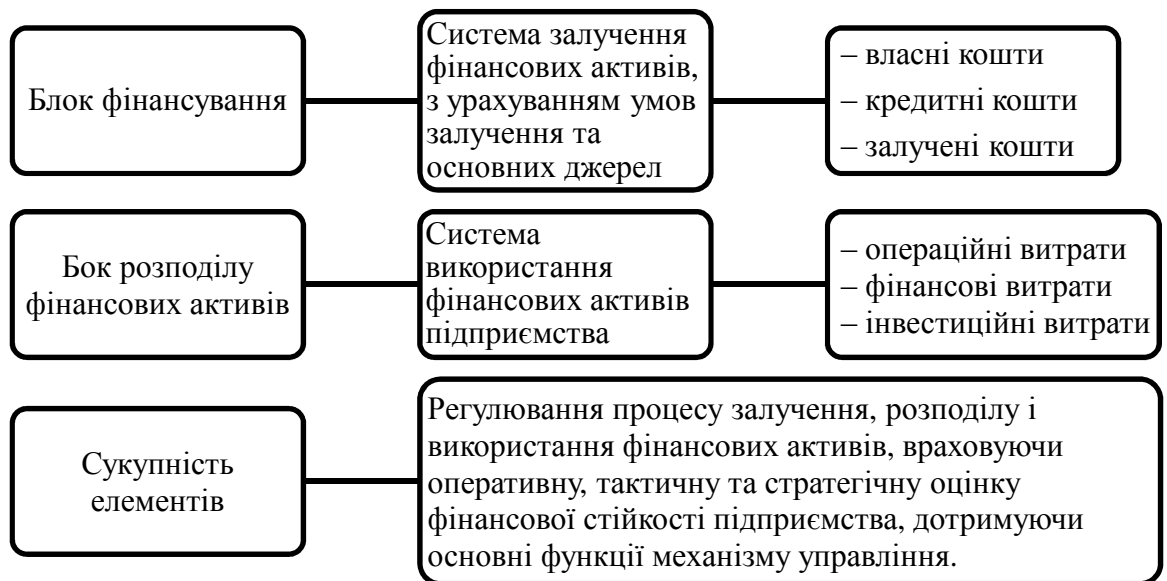

Рис. 2. Механізм управління фінансовою стійкістю
Джерело: систематизовано автором із досліджуваних джерел

Механізм управління фінансовою стійкістю є складовою загальної системи управління підприємством. Він забезпечує вплив на чинники, від яких залежить результат діяльності суб'єкта господарювання. Перед формуванням системи управління фінансовою стійкістю буде доцільним розглянути його складові етапи. Так як, системний підхід є основою, то виділяють такі складові, як суб'єкти та об'єкти.

Отже, щоб досягти поставлених результатів в управлінні фінансовою стійкістю, потрібно ефективно поєднати всі елементи, які впливають один на одного. Для цього фінансовий механізм, за допомогою якого здійснюється управління, повинен відповідати вимогам. Коли кожний елемент механізму налаштований на виконання присвоєних йому властивостей.

У другому розділі «**Оцінка фінансової стійкості суб'єкта господарювання в сучасних умовах**» – розглянута фінансово-економічна характеристика підприємства; проведена оцінка типу фінансової стійкості та

аналіз її показників; проаналізовано основні фактори впливу на фінансову стійкість.

Вибір оптимального варіанту формування та використання фінансових ресурсів, враховуючи наявні та потенційні фінансові можливості, передбачає використання системно-аналітичного підходу до управління фінансовими ресурсами. Даний підхід базується на тому, що доцільність управлінського рішення визначається ситуацією, яка створюється під впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Практичне розв'язання проблеми являє собою перехід від аналітичних способів до пошуку оптимального варіанту дій в області стратегічного і тактичного планування.

Важливе управлінське значення має поділ заборгованості за термінами погашення. Доцільно поділяти за реальним строком погашення дебіторську заборгованість на прострочену, термінову і відстрочену, що знаходиться в обліку на відповідних аналітичних рахунках, де контролюються терміни виконання договорів. Щодо відносних показників, то основну частку в поточній кредиторській заборгованості складає заборгованість за товари, роботи, послуги. Меншу частину становить заборгованість за розрахунками з учасниками. Також значну частку кредиторської заборгованості товариства складає заборгованість за розрахунками з бюджетом. Для визначення складу, структури та динаміки поточної кредиторської заборгованості на ТОВ «Хімхолодсервіс» розглянемо табл. 1.

Таблиця 1

**Аналіз поточної кредиторської заборгованості ТОВ «Хімхолодсервіс»
за 2016-2018 р.р., тис. грн**

Види поточної кредиторської заборгованості	2016 р.		2017 р.		2018 р.		Зміни 2018 р. від 2016 р., (+, -)		
	сума	у % до підсумку	сума	у % до підсумку.	сума	у % до підсумку	суми	частки в. п.	у % до підсумку.
довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-	-	-	-	-
товари, роботи, послуги	170,9	69,1	115,8	67,0	220,0	62,0	+34,3	-5,0	+28
розрахунками з бюджетом	29,4	12,0	19,0	11,0	37,2	14,4	+15,9	+3,4	+84
у тому числі з податку на прибуток	26,2	11,0	14,2	8,2	31,0	12,5	+16,0	+4,3	1,1р.з.
розрахунками зі страхування	4,3	2,0	6,9	4,0	6,4	2,4	-1,1	-1,6	-16
розрахунками з оплати праці	16,6	7,0	17,2	10,0	23,4	9,0	+3,9	-1,0	+23
Усього	247,4	100,0	173,1	100,0	318,0	100,0	+69,0	-	+40

Проаналізувавши дані табл. 1 висновком є те, що склад та структура кредиторської заборгованості за ряд років мають незначні змінні тенденції.

Також, має тенденцію до збільшення кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, що пояснюється збільшенням кількості запасів та недостатньою кількістю власних коштів для їх. Це є негативним явищем, і з поганого боку характеризує платіжну дисципліну ТОВ «Хімхолодсервіс».

Позитивним фактором для нього є відсутність довгострокових зобов'язань, але в даному випадку ефективно вплинуло б на розвиток підприємства наявність незначної їх кількості. Інші показники кредиторської заборгованості на протязі 2016–2018 років коливаються незначним чином. Таким чином був проведений так званий загальний аналіз поточної кредиторської заборгованості ТОВ «Хімхолодсервіс» за допомогою фінансового звіту останніх трьох років.

Оскільки за рахунок основних засобів утворюється значна частина ресурсів, необхідних для функціонування підприємства, то збільшення чи зменшення необоротних активів впливає на загальну вартість активів підприємства. Детальний аналіз необоротних активів ТОВ «Хімхолодсервіс» обраховано у табл. 2.

Таблиця 2

**Аналіз необоротних активів ТОВ «Хімхолодсервіс»
за 2016-2018 р.р., тис. грн**

Види необоротних активів	2016 р.		2017 р.		2018 р.		Зміни 2018 р. від 2016 р., (+, -)		
	сума	у % до під-сумку	сума	у % до під-сумку	сума	у % до під-сумку	суми	частки в. п.	у % до під-сумку.
Необоротні активи – всього	65,2	100,0	75,9	100,0	69,0	100,0	+3,8	-	+5,8
1. Незавершені капітальні інвестиції	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Основні засоби	65,2	100,0	65,4	86,2	51,6	74,8	-13,6	-25,2	-20,8
3. Довгострокові біологічні активи та фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Інші необоротні активи	-	-	10,5	13,8	17,4	25,2	+17,4	-	100

За даними таблиці можемо спостерігати тенденцію підвищення (на 5,8 % у 2018 році у порівнянні з 2016 роком) необоротних активів. Проте у 2017 році відбулося підвищення до 75,9 тис. грн, але ситуація у наступному році погіршилася за рахунок інших основних засобів які знизилися до 51,6 тис. грн. Зменшення частки необоротних активів ТОВ «Хімхолодсервіс» свідчить про погіршення матеріально-технічного устаткування підприємства.

Для аналізу фінансової стійкості підприємства розраховують показники, що характеризують структуру джерел формування капіталу, стан оборотних активів та основного капіталу підприємства на основі даних фінансової звітності які зазначені в табл. 3.

Проаналізувавши показники діяльності ТОВ «Хімхолодсервіс» висновком є те, що підприємство не залежне від зовнішніх запозичень, хоча у

2016–2017 році показник автономії має позитивну динаміку, але вже у 2018 році можемо спостерігати динаміку зниження. Антагоністом показника коефіцієнта автономії є коефіцієнт концентрації залученого капіталу, його значення для даного підприємства становить 0,222, і має динаміку зменшення на 24,5 %, що відповідає нормативному значенню.

Таблиця 3

**Відносні показники оцінювання фінансової стійкості
ТОВ «Хімхолодсервіс» за 2016–2018 р.р.**

Показник	Роки			Відхилення (+,-) 2018 р. від 2016 р.,	
	2016	2017	2018	абсолютне	відносне, %
Коефіцієнт фінансової автономії	0,670	0,778	0,751	+0,081	+12,1
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,330	0,222	0,249	-0,081	-24,5
Коефіцієнт фінансового ризику	0,468	0,286	0,331	-0,137	-29,3
Коефіцієнт фінансової стабільності	2,137	3,499	3,018	+0,881	+41,2
Коефіцієнт поточних зобов'язань	1	1	1	-	-
Коефіцієнт страхування бізнесу	0,018	0,017	0,015	-0,003	-16,7
Коефіцієнт страхування власного капіталу	0,026	0,022	0,020	-0,006	-23,1
Коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу	0,689	0,689	0,689	-	-
<i>Показники стану оборотних активів</i>					
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,916	0,917	0,933	+0,017	+1,8
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними кошт.	0,650	0,762	0,738	+0,088	+13,5
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,969	1,055	0,972	+0,003	+0,31
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,068	0,185	0,031	-0,037	-54,4
<i>Показники стану основного капіталу</i>					
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,689	0,731	0,758	+0,069	+10,0
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,056	0,055	0,037	-0,019	-34,0
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,818	0,821	0,857	+0,039	+4,8
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	16,85	14,53	19,04	+2,19	+13,0

Після проведеного аналізу формування запасів і витрат впливає, що ТОВ «Хімхолодсервіс» має абсолютний тип фінансової стійкості. Покращення фінансової стійкості можливо у разі застосування різних заходів, а саме: доцільне зниження запасів, прискорення оборотності капіталу вкладеного в оборотні активи, примноження власного оборотного капіталу за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування.

На стан фінансової стійкості, відбувається вплив чинників зовнішнього та внутрішнього характеру. Для здійснення управління такими чинниками їх послаблення впливу чи навпаки, посилення деяких з них, доцільно об'єднати у групи.

При виборі методів управління потрібно враховувати те, що чинники впливу на фінансову стійкість виникають з різних причин. Внаслідок дії економічних законів а не безпосередньої діяльності підприємства, зовнішні чинники мають вплив який важко піддається прогнозуванню. Щодо внутрішніх чинників, то вони невідривно пов'язані із діяльністю підприємства і мають високий рівень керованості. Отже, потрібно здійснювати управління внутрішніх і зовнішніх чинників, так як їх вплив на фінансову стійкість може бути різним, як позитивним так і негативним. За ступенем значення та складом чинники впливу на фінансову стійкість, можна охарактеризувати так:

1. Першого рівня чинники є більш узагальнюючими, і становлять результат другого та третього рівня і більш дрібних чинників. До них відносять:

- фазу економічного розвитку системи;
- стадію життєвого циклу підприємства.

Базовим чинником що впливає на фінансову стійкість є фаза економічного розвитку системи. В залежності від фази розвитку буде різним темпи реалізації продукції, рівень інвестицій підприємства у запаси та дохід підприємства.

2. Чинники другого рівня є наслідком дії чинника першого рівня. До їх складу належать чинники, які показані у рис. 3.

Рис. 3. Чинники другого рівня впливу на фінансову стійкість підприємства

3. Щодо чинників третього рівня, то вони є більш деталізуючими та допомагають з'ясувати вплив похідних чинників на фінансовий стан підприємства. До таких відносять чинники вказані у рис 4.

Чинники третього рівня впливають на фінансову стійкість по різному. Тому за їх значущістю одним із найважливіших внутрішніх чинників фінансової стійкості є оптимізація складу та структури активів підприємства. Аналогічним за своїм впливом є також правильний вибір стратегії управління активами. Так, фінансова стійкість підприємства залежить від правильно обраної політики управління активами, від обсягу оборотних коштів та розміру у грошовій формі запасів і активів.

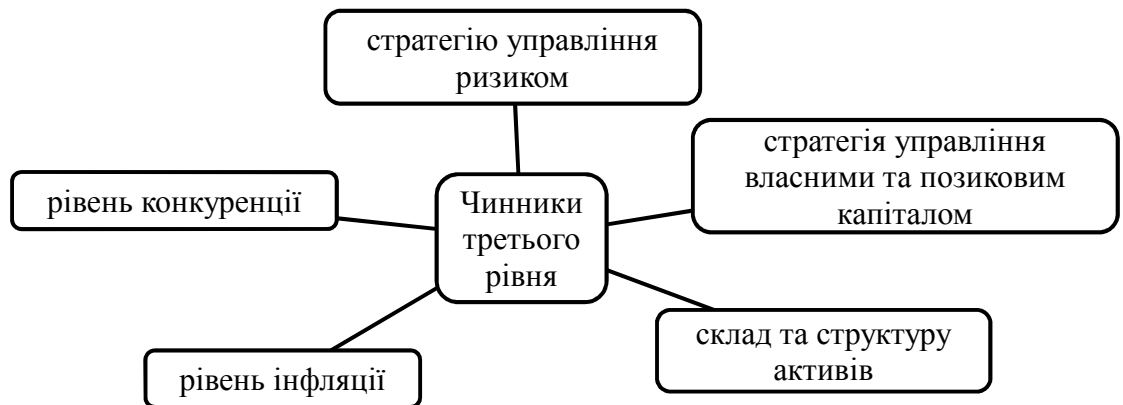

Рис. 4. Чинники третього рівня впливу на фінансову стійкість підприємства

Отже, за умов ринкового середовища фінансова стійкість підприємства є досить важливою. Фінансово стійке підприємство має ряд переваг перед іншими підприємствами-конкурентами в залученні інвестицій, при отриманні кредиту та обранні постачальників. Тому, питання його забезпечення є досить важливим, так як проведення аналізу дозволить приймати ефективні рішення при обранні стратегії, яка забезпечить фінансовий розвиток підприємства і буде стабілізувати економічний стан, в результаті покращить фінансову стійкість підприємства.

У третьому розділі «Шляхи покращення фінансової стійкості суб'єкта господарювання» – визначені шляхи підвищення суми та питомої ваги власного капіталу та оптимізація розміру позикового капіталу підприємства.

Співвідношення використання прибутку на цілі нагромадження й споживання чинить вплив на фінансове положення підприємства. Саме брак засобів, стримує зростання обороту і є причиною потреби в позикових засобах. Аналіз використання прибутку виявляє, наскільки ефективно розподілялися засоби на нагромадження й споживання. Рентабельність власного капіталу характеризує ефективність його функціонування. Вона залежить від змін рентабельності операційна діяльність, ресурсовіддачі, і співвідношення сукупного та власного капіталу.

Аналіз рівня рентабельності власного капіталу вказав на те, що у 2018 р. він склав 17,7 %, порівняно з 2016 р. він зменшився на 2,5 %. На це вплинули такі фактори, як зниження оборотності активів на 7,6 %. Проте

зміна коефіцієнта загальної ліквідності 32 % і кількості чистого прибутку на 17 % збільшила рівень рентабельності власного капіталу, зміна фінансової залежності позитивно вплинула на рівень рентабельності власного капіталу.

Таблиця 4

**Факторний аналіз загальної рентабельності власного капіталу
ТОВ «Хімхолодсервіс» за 2016-2018 р.р., тис. грн**

Показник	Роки			Відхилення (+, -) 2018 р. від 2016 р.,	
	2016	2017	2018	абсолютне	відносне, %
Фінансовий результат до оподаткування	145,5	167,8	172,9	+27,4	+18,8
Чистий дохід від реалізації продукції	2618,6	3011,0	3073,5	+454,9	+17,4
Середньорічна вартість капіталу	1018,2	1169,6	1281,0	+262,8	+25,8
Середньорічна вартість власного капіталу	719,7	848,2	977,8	+258,1	+35,9
Середньорічна вартість оборотних активів	950,8	1101,1	1208,1	+257,3	+27,1
Середньорічна величина поточний зобов'язань	313,5	323,4	303,1	-10,4	-3,3
Загальна рентабельність власного капіталу, %	20,2	19,8	17,7	-2,5	X
Рентабельність реалізації, %	5,5	5,6	5,6	+0,1	X
Коефіцієнт обертання оборотних активів	2,754	2,734	2,544	-0,21	-7,6
Коефіцієнт загальної ліквідності	3,033	3,405	3,986	+0,9530	+31,4
Частка поточних зобов'язань у капіталі	0,308	0,275	0,237	-0,071	-23,1
Коефіцієнт фінансової залежності	1,415	1,379	1,310	-0,105	-7,4

Використання виключно власного капіталу у діяльності підприємства є з однієї сторони позитивним фактором, а з іншої негативним. Перевагою у використанні запозиченого капіталу, є можливість розширити свою діяльність, що майже неможливо за умов використання тільки власного капіталу.

Підприємство, при наявності оптимальної структури капіталу, підвищиться потенціал розвитку як і приріст рентабельності через використання ефекту фінансового левериджу. Останній аналізує використання залучених коштів що впливають на зміну рентабельності власного капіталу. Зі збільшенням обсягів залучених коштів, збільшуються виплачені відсотки за ним і в рівень фінансового левериджу вищий. Використання такого ефекту допоможе визначити потребу в позикових коштах для підвищення рентабельності власного капіталу.

Більш ефективним підходом щодо досягнення оптимального відношення структури капіталу підприємства є методи максимізації рівня рентабельності власного капіталу та мінімізації середньозваженої вартості капіталу.

Для вдосконалення структури капіталу визначимо ефективну структуру фінансових ресурсів ТОВ «Хімхолодсервіс» за критерієм максимізації ефекту фінансового левериджу та мінімізації середньозваженої вартості капіталу. Для вирішення зазначеного завдання використаємо ефект фінансового левериджу, який розрахований у табл. 5.

Таблиця 5

**Розрахунок ефекту фінансового левериджу ТОВ «Хімхолодсервіс»
за 2016-2018 р.р., тис. грн**

Показники	Роки			Відхилення (+, -). 2018 р. від 2016 р.,	
	2016	2017	2018	абсолютне	відносне, %
Сума капіталу у тому числі	1164,1	1179,1	1380,9	+216,8	+18,6
Власний капітал	779,4	917,0	1038,7	+259,3	+33,3
Позиковий капітал	384,7	262,1	344,2	-40,5	-10,5
Валовий прибуток без вирахування %	145,5	167,8	172,9	+27,4	+18,8
Коефіцієнт валової рентабельності активів, %	12,5	14,2	12,5	-	-
Процент за кредит, %	15	15	15	-	-
Валовий прибуток за вирахуванням процентів	87,8	128,5	121,3	+33,5	+38,1
Сума податку на прибуток	15,8	23,1	21,8	+6,0	+38,0
Чистий прибуток	72	105,4	99,5	+27,5	+38,2
Рентабельність власного капіталу, %	9,2	11,5	9,6	+0,4	-
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,493	0,286	0,331	-0,162	-32,9
Диференціал фінансового левериджу	2,5	0,8	2,5	-	-
Ефект фінансового левериджу	0,9	0,2	0,6	-0,3	-

За проаналізовані роки ми можемо спостерігати зниження позикового капіталу на 10,5 % у 2018 році порівняно з 2016 року. Це сприяло зниженню ефекту фінансового левериджу на 0,3 %, що є позитивним явищем. Але у 2017 році даний показник становив 0,2 %, а отже у наступному році він підвищився. Задля уникнення тенденції підвищення ТОВ «Хімхолодсервіс» повинно знизити вартість позикового капіталу.

Отже, дослідивши ТОВ «Хімхолодсервіс» на основі даних фінансової звітності та розрахованих показників ефективності і застосувавши факторний аналіз рентабельності, для даного підприємства можна виділити ряд перспективних резервів збільшення прибутку:

- пошук перспективних ринків збуту;
- збільшення обсягу реалізації продукції;
- зниження собівартості товарної продукції;
- підвищення цін за рахунок поліпшення якості продукції.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження та розрахунки щодо фінансової стійкості підприємства дають змогу зробити висновки і на їх основі сформулювати пропозиції покращення.

Жодне підприємство не може функціонувати без фінансових ресурсів та їх ефективного співвідношення між собою. Адже це ті кошти, які забезпечують здійснення усіх видів діяльності підприємства та дозволяють йому отримувати прибутки.

Існує безліч підходів до визначення фінансової стійкості підприємств, але всі вони зводяться до того, що це стан суб'єкта господарювання при якому фінансові ресурси, які акумулюються за рахунок власного, позиченого й залученого капіталу та перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання ефективно взаємодіють між собою у процесі виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат з метою забезпечення процесу розширеного відтворення, а також з метою одержання прибутку від здійснення виробничо-господарської діяльності.

Управління фінансовою стійкістю представляє собою сукупність взаємопов'язаних елементів – суб'єкта, об'єкта, мети і методів та інструментів її реалізації, а також є одним з ключових чинників організації виробничо-господарської діяльності підприємства, одним з найважливіших факторів забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності товариства в сучасних умовах, діяльність, що спрямована на оптимізацію фінансової стійкості підприємства, координування фінансових операцій, забезпечення їхньої впорядкованості.

В аналізованому періоді обсяги фінансових ресурсів ТОВ «Хімхолодсервіс» зростають. Це відбувається за рахунок нарощення обсягів нерозподіленого прибутку. Найбільшу частку в фінансових ресурсах становить власний капітал, а саме інші довгострокові зобов'язання. Власний капітал підприємства щорічно збільшується, що пов'язано із отриманням прибутків підприємством та формує стабільний фінансовий стан останнього.

Позитивна динаміка фінансового стану підприємства протягом 2016-2018 року вказує на зростання показників коефіцієнта маневреності власного капіталу, коефіцієнта покриття активів власними оборотними коштами, коефіцієнта автономії, коефіцієнта швидкої ліквідності.

Для подальшого росту підприємства необхідно збільшувати частку власного оборотного капіталу в вартості майна, а темп росту власного оборотного капіталу повинен бути вище темпу росту позикового капіталу. Інвестиції в основний капітал та частку їх у спільному майні потрібно намагатися збільшити.

Для покращення показників у наступних роках оборотність оборотних коштів підприємства потрібно збільшувати, як і кількість найбільш ліквідних активів на 15 %, а саме власних коштів і скоротити кількість дебіторської заборгованості.

Аналіз механізму фінансового управління підприємства показав, що він складається з декількох блоків, при одночасному застосуванні яких отримується прибуток, за умов фінансової стабільності, який є результатом виконання цілей підприємства. Багатофункціональна система фінансового управління створена для виявлення та попередження загрози зовнішнього та внутрішнього характеру, знаходити найкращі джерела та напрямки для фінансування діяльності, що забезпечує кожен елемент механізму у відповідності з проблемами, що виникають.

Покращивши систему управління та контролю на підприємстві ТОВ «Хімхолодсервіс» створить платформу для подальшого ефективного розвитку. Саме через контроль керівництво має змогу оцінювати ефективність впроваджених фінансових заходів. Це дає змогу розробляти управлінські рішення на майбутні періоди, які будуть спрямовані на досягнення поставлених цілей. Покращення системи контролю призведе до підвищення ефективності фінансових операцій та захищеність підприємства в цілому.

Необхідно збільшити чистий дохід, тоді підприємство зможе підвищити свій рівень фінансової стійкості. Хоча, на теперішній час ТОВ «Хімхолодсервіс» абсолютно стійке, але в порівнянні з 2017 роком показники фінансової стійкості дещо знизились. Щоб уникнути можливого подальшого зниження показників потрібно оптимізувати структуру капіталу, а саме залучити кошти зовнішніх інвесторів. При додатковому вливанні позикового капіталу ТОВ «Хімхолодсервіс» зможе збільшити свої прибутки, а у подальшому, при ефективному управлінні, розширити виробництво.

Щоб підвищити рівень фінансової стійкості ТОВ «Хімхолодсервіс» необхідно досягнути значення коефіцієнта абсолютної ліквідності на рівні 1,2. Розміщення засобів підприємства має велике значення у фінансовій діяльності і підвищенні її ефективності. Від того, які асигнування вкладені в основні та оборотні засоби, скільки їх знаходиться у сфері виробництва і в сфері обігу, в грошовій та матеріальній формі, значною мірою залежать результати виробничо-фінансової діяльності і відповідно фінансовий стан підприємства.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

1. Пасько Д. В. Вплив амортизаційної політики на фінансовий стан підприємства : матеріали доповідей науково-практичних конференцій студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по напрямках підготовки (спеціальностях) «Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю». Полтава: ПДАА, 2018. Випуск 4. С. 114-116.

2. Пасько Д. В. Фінансова стійкість підприємства в умовах нестабільної економіки : матеріали студ. науково-практичної конференції (24 – 25 квітня 2019 р.). Полтава: ПДАА, 2019. С. 141–142.

3. Пасько Д. В., Глушко Д. Ю. Забезпечення фінансової стійкості підприємства інструментами фінансового менеджменту : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених «Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики» (31 жовтня 2019 р.). Полтава: ПДАА, 2019. С. 110–112.

Анотація

Пасько Д. В. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення. – Рукопис.

Дипломна робота на здобуття кваліфікації «Магістр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2019.

Робота присвячена дослідженню теоретико-методичних і практичних аспектів оцінки типу фінансової стійкості та аналізу її показників, аналізу основних факторів впливу на фінансову стійкість та шляхів її покращення.

У результаті дослідження уточнено категорії «фінансова стійкість», «абсолютна стійкість», «кризовий стан», «фінансовий леверидж», здійснено розрахунок показників ліквідності та платоспроможності, проведено аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості, визначено тип фінансової стійкості та обраховано її показники оцінювання, дослідженні основні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства, проведено оптимізацію структури власного та позикового капіталу

Ключові слова: фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, власний капітал, ефект фінансового левериджу, тип фінансової стійкості, оптимізація структури капіталу.

Annotation

Pasko D.V. Financial stability of business corporations and ways to improve it. - Manuscript.

The diploma project to obtain a degree of "Master of Finance, Banking and Insurance", specialty 072 Finance, Banking and Insurance. - Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2019.

The project is focused on the theoretical, methodological and practical aspects of financial stability type the analysis of indicators and main factors affecting financial stability as well as ways to improve it.

The study refines such terms as "financial stability", "absolute stability", "crisis situation", "financial leverage". Also, the calculation of liquidity and solvency parameters as well as the analysis of account receivables and account

payable were accomplished. The type of financial stability, its evaluation parameters and main factors influencing the financial stability of an enterprise were researched. In addition, the optimization of the structure of equity and debt capital was performed.

Key words: financial stability, solvency, liquidity, accounts receivable, accounts payable, equity, financial leverage, type of financial stability, optimization of capital structure.